

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ

Кафедра цифрового мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інституту культури
і креативних індустрій

Лідія МАКАРЕНКО

08 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни Пластична анатомія

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Освітня програма Цифрове мистецтво

Інститут /Факультет ННІ ККІ

Київ 2024 рік

РОЗРОБЛЕНО: Київський національний університет технологій та дизайну

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Антоніна ДУБРІВНА, кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри ЦМ

Схвалено Вченою Радою Інституту культури і креативних індустрій

Протокол від «02» 08 2024 року № 1

Директор Інституту

підпис

Лідія МАКАРЕНКО

Обговорено та рекомендовано на засіданні кафедри цифрового мистецтва

Протокол від «26» 07 2024 року № 1

Завідувач кафедри

підпис

Антоніна ДУБРІВНА

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів – 8	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	обов'язкова	
Змістові модулі – 2	Спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Рік підготовки:	
		Семестр	
		1, 2	1, 2
		Лекції	
Загальна кількість годин – 240	Освітня програма Цифрове мистецтво	12	2
		Практичні	
Тижневих годин для денної форми здобуття вищої освіти: 1 сем – 4 2 сем – 4	Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)	84	20
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		144	218
		Вид підсумкового контролю: екзамен (семестр 1, 2).	

2. АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Основи анатомічної будови людини.

Змістовий модуль 2. Особливості структури фігури людини.

Мета курсу: формування у здобувачів освіти комплексних знань і навичок з пластичної анатомії, що включають вивчення структурно-морфологічних особливостей людського тіла та принципів їх зображення в образотворчому мистецтві. Курс спрямований на розвиток здатності аналізувати, стилізувати та інтерпретувати анатомічні форми для створення цілісних художніх образів, а також застосовувати отримані знання у практичній діяльності, зокрема у розробці композиційних рішень, відтворенні морфологічних властивостей об'єктів мистецтва та використанні відповідної професійної термінології.

Результати навчання дисципліни:

знати: морфологічні особливості кісткової, м'язової та поверхневої структури людського тіла, його пропорції та пластичні закономірності; принципи зображення морфології об'єктів живої природи; методи аналізу, стилізації та трансформації анатомічних форм для створення художніх образів; основні техніки відображення пластики тіла в образотворчому мистецтві; професійну термінологію пластичної анатомії.

вміти: аналізувати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів для створення художніх образів у межах образотворчого мистецтва; застосовувати професійні знання з пластичної анатомії у практичній діяльності за фахом, зокрема у створенні художніх творів; використовувати анатомічний аналіз для побудови художньо виразних образів.

здатен продемонструвати: створення художніх творів із відображенням анатомічно правильних форм людського тіла; застосування методів аналізу морфології об'єктів природи для побудови художніх образів; використання сучасних підходів до вивчення пластичної анатомії для створення композиційних рішень.

володіти навичками: побудови анатомічно точних зображень і адаптації їх до стилістичних концепцій творів; роботи з професійною термінологією у практичній діяльності.

самостійно застосовувати: методи аналізу анатомічних форм для створення художніх образів; професійні знання пластичної анатомії у мистецькій практиці; результати аналізу морфології об'єктів природи у створенні авторських художніх робіт.

Програмні результати навчання: відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів образотворчого, декоративного мистецтва, реставрації та використовувати існуючі методики реставрації творів мистецтва в практичній діяльності за фахом; аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу; володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

Необхідні передумови: базові знання і навички з образотворчого мистецтва.

Види навчальних занять: лекції, практичні, консультація.

Методи навчання: інформаційно-репродуктивний, пояснювально-ілюстративний, демонстрація, метод портфоліо.

Методи контролю: усний, практичний, візуальний.

Форми підсумкового контролю: екзамен (семестр 1, 2).

Засоби діагностики успішності навчання: практичні завдання, презентації, питання до модульного і підсумкового контролів.

Мова навчання: українська

3. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

СЕМЕСТР 1

Змістовий модуль 1. Основи анатомічної будови людини.

Тема 1. Пластична анатомія як наука: становлення, розвиток, завдання. Зміст: Виникнення пластичної анатомії та її значення для образотворчого мистецтва. Основні етапи становлення пластичної анатомії як науки. Зв'язок пластичної анатомії з іншими галузями знань: медицина, мистецтвознавство, художня практика. Завдання пластичної анатомії у професійній підготовці митців.

Тема 2. Загальні поняття про будову людського тіла. Зміст: Морфологічні закономірності будови людського тіла: гармонія та пропорції. Загальні особливості кісткової, м'язової та шкірної систем людини. Поняття про конструктивну форму: основа для стилізації в мистецтві. Залежність будови тіла від вікових, статевих і фізіологічних особливостей.

Тема 3. Остеологія: базові принципи. Зміст: Остеологія як розділ пластичної анатомії: завдання і значення для художника. Будова та функції кісткової тканини. Особливості зовнішньої форми та внутрішньої структури кісток. Основні поняття про з'єднання кісток: суглоби, зв'язки, рухливість.

СЕМЕСТР 2

Змістовий модуль 2. Особливості структури фігури людини.

Тема 4. Остеологія: будова скелету людини. Зміст: Скелет як каркас і основа форми людського тіла. Будова черепа: анатомічна основа для портретного зображення. Основні відділи скелета: функції та художнє значення. Пропорційне співвідношення частин скелета у статиці й динаміці.

Тема 5. Міологія: загальні знання про м'язи людини. Зміст: М'язова система: будова, функції, взаємодія зі скелетом. Основні групи м'язів людського тіла. Принципи пластичності та напруження м'язів у різних положеннях тіла. Значення м'язів для створення художньо виразних форм.

Тема 6. Міологія: особливості пластики і руху людини. Зміст: Анатомічні основи пластики тіла у русі. Динамічні зміни форми тіла під час руху: скорочення та розтягнення м'язів. Відображення руху в образотворчому мистецтві: баланс, рівновага, акценти. Практичний аналіз і стилізація рухів для створення композиційних рішень.

4. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів (розділів) і тем	Кількість годин													
	Денна форма здобуття вищої освіти							Заочна форма здобуття вищої						
	усього	у тому числі:						усьог о	у тому числі:					
л		пр	лаб	сем	інд	СРС	л		пр	лаб	сем	інд	СРС	
Змістовий модуль 1. Основи анатомічної будови людини.														
Тема 1. Пластична анатомія як наука: становлення, розвиток, завдання.	38	2	12				24			2				36
Тема 2. Загальні поняття про будову людського тіла.	38	2	12				24		2	2				36
Тема 3. Остеологія: базові принципи.	40	2	14				24			4				36
Змістовий модуль 2. Особливості структури фігури людини.														
Тема 4. Остеологія: будова скелету людини.	40	2	14				24			4				36
Тема 5. Міологія: загальні знання про м'язи людини.	42	2	16				24			4				36
Тема 6. Міологія: особливості пластики і руху людини.	42	2	16				24			4				38
Всього годин за дисципліною	240	12	84				144		2	20				218

5. ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

№ з/п	Назва теми практичного заняття	Кількість годин
1	Пластична анатомія як наука: становлення, розвиток, завдання.	12
2	Загальні поняття про будову людського тіла.	12
3	Остеологія: базові принципи.	14
4	Остеологія: будова скелету людини.	14
5	Міологія: загальні знання про м'язи людини.	16
6	Міологія: особливості пластики і руху людини.	16
Всього		84

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Види робіт	Кількість годин
1	Підготовка до практичних занять	20
2	Пошук інформації за темами для підготовки доповідей, презентацій	24
3	Завдання для самостійної роботи за темами	80
4	Підготовка до модульного і підсумкового контролів	20
Всього		144

7. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ОСВІТИ

Семестр 1

Поточне оцінювання та самостійна робота			МК	Екзамен	Сума
T1	T2	T3			
25	25	25	15	10	100

Семестр 2

Поточне оцінювання та самостійна робота			МК	Екзамен	Сума
T4	T5	T6			
25	25	25	15	10	100

Розподіл балів з дисципліни

Семестр 1

Види оцінювання	T1	T2	T3	Усього
Пошук інформації за темами, підготовка доповідей, презентацій	5	5	5	15
Виконання практичних завдань за темами	20	20	20	60
Модульний контроль	15			15
Екзамен	10			10
Всього з дисципліни				100

Семестр 2

Види оцінювання	T1	T2	T3	Усього
Пошук інформації за темами, підготовка доповідей, презентацій	5	5	5	15
Виконання практичних завдань за темами	20	20	20	60
Модульний контроль	15			15

Екзамен	10	10
Всього з дисципліни		100

Відповідність шкал оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

Оцінка за національною шкалою для екзамену/заліку	Оцінка за шкалою КНУТ Д	Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
Відмінно/зараховано	90-100	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
Добре/зараховано	82-89	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
	74-81	C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
Задовільно/зараховано	64-73	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
	60-63	E	Достатньо (виконання відповідає мінімальним критеріям)
Незадовільно/незараховано	35-59	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
	0-34	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

Критерії оцінювання видів робіт:

Для перевірки знань та навичок здобувачів вищої освіти, які були здобуті протягом вивчення кожної теми, застосовуються критерії, наведені нижче. Результати виконання практичних завдань оцінюються в межах кожної навчальної теми:

25-бальна шкала

— 18–25 балів отримують здобувачі вищої освіти, які представили практичні роботи, що виконані в повному обсязі, на високому аналітичному та художньому рівні. Здобувач має глибокі, міцні, узагальнені знання з даної теми, вільно та обґрунтовано використовує їх. Представлені матеріали містять результати послідовного і аргументованого виконання завдання із використанням нестандартних рішень.

— 9–17 балів отримують здобувачі вищої освіти за повне, логічне, обґрунтоване виконання практичних завдань, із деякими невідповідностями навчальному матеріалу. Здобувач із незначними підказками викладача може зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію. Знання здобувача є достатньо повними, він/вона вільно застосовує вивчений матеріал у звичайних стандартних ситуаціях..

— 1–8 отримують здобувачі вищої освіти за неповне або незавершене виконання практичних робіт, або якщо вони виконані із значними підказками викладача. Наявна низка суттєвих помилок у виконанні практичних вправ.

Критерії оцінювання екзамену:

Результати складання екзамену оцінюються за 10 бальною шкалою:

8-10 балів отримують здобувачі вищої освіти, які представили практичні завдання в повному обсязі (100%), що є анатомічно точними і виконані на високому художньому рівні.

Здобувач освіти має глибокі, міцні, цілісні знання, вільно та обґрунтовано використовує їх. Відповідь містить послідовне і аргументоване виконання завдання із використанням нестандартних рішень.

5-7 балів отримують здобувачі вищої освіти, які представили практичні завдання в не повному об'ємі (75%), рисунки є анатомічно грамотними і виконані на високому художньому рівні. Здобувач освіти із незначними підказками викладача може зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію. Знання здобувача є достатньо повними, вільно застосовується вивченим матеріал у звичайних стандартних ситуаціях.

1-4 отримують здобувачі вищої освіти, які представили практичні завдання в не повному об'ємі (50%), рисунки виконані на достатньому художньому рівні. Відповідь здобувача недостатньо осмислена. Наявні помилки у виконанні, відсутні висновки. Екзаменатор може ставити здобувачу освіти додаткові питання для уточнення чи обґрунтування відповіді на завдання. Кількість додаткових запитань не обмежуються.

8. ПОЛІТИКА

8.1. Обов'язкове дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти, а саме:

— самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою;

— посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

— дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

— надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

8.2. Допускається визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих у неформальній (інформальній) освіті, а саме, оцінювання практичних і самостійних робіт у балах за тему, за наявності сертифікату з теми або суміжних напрямів, отриманого на платформах масових відкритих онлайн курсів/навчальних центрів/програм академічної мобільності тощо.

8.3. Для отримання позитивної оцінки необхідно отримати 60% від кількості балів за кожен вид роботи, що оцінюються в балах, і всі види контролю.

8.4. Перенесення терміну здачі робіт:

— з поважних причин можливе без зниження максимального балу за роботи за умови завчасного повідомлення про поважну причину затримки та строки перенесення здачі роботи викладача особисто або через старосту групи;

— без поважних причин зі зниженням максимального балу за роботи.

8.5. При виявленні плагіату робота підлягає переробці зі зниженням максимального балу.

8.6. Неприпустимо пропуски занять з не поважних причин. Запізнення та самовільний вихід з занять. Користування мобільними телефонами під час занять. Пропущені без поважних причин заняття підлягають відпрацюванню за індивідуальним графіком, погодженим з викладачем.

8.7. Допускається перезарахування робіт, виконаних під час академічної мобільності здобувача вищої освіти.

8.8. Оскарження оцінювання здійснюється на підставі заяви директору ННІ ККІ шляхом створення комісії з числа викладачів кафедри цифрового мистецтва у присутності завідувача цієї ж кафедри.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Андрейканіч, А. І. (2021). Курс практичної анатомії людини: навчальний посібник. Чернівці: Букрек.

2. Goldfinger, E. (2020). Human Anatomy for Artists: The Elements of Form (2nd ed.). New York: Oxford University Press.

3. Джахірул, А. (2022). Анатомія для художників: Наочний посібник із зображення людського тіла. Київ: ArtHuss.

4. Луміс, Е. (2023). Рисуємо голови та руки. Київ: ArtHuss.

5. Leonardo da Vinci. (2018). *Anatomical Drawings from the Royal Library, Windsor Castle* (Paperback). New York: The Metropolitan Museum of Art.
6. Наталуха, І., Носань, В. (Ред.). (2024). Пластична анатомія для дизайнерів: підручник. Харків: ФОП Стожук А. П.
7. Rubins, D. (2020). *The Human Figure: An Anatomy for Artists*. New York: Penguin Random House.
8. Simblet, S. (2021). *Anatomy for the Artist* (Revised ed.). London: Dorling Kindersley.
9. Winslow, V. (2019). *Classic Human Anatomy in Motion: The Artist's Guide to the Dynamics of Figure Drawing*. New York: Watson-Guption.

Методичне забезпечення

Дубрівна А. Пластична анатомія : методичні вказівки до практичних робіт для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, денної форми здобуття освіти / упор. А.П. Дубрівна, Київ : КНУТД, 2023. 27 с.

Додаткова

1. Гула, Є. (2013). Пластична анатомія – основа рисунка. Київ: ТипКо.
2. McMinn, H., Hutchings, R., & McMinn, R. (2020). *A Color Atlas of Human Anatomy*. Year Book Medical Publishers.
3. *Anatomy for Sculptors*. (2017). *Understanding the Human Figure*. (3rd ed.). Exonius LLC.

10. ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.
2. <http://lib.knutd.edu.ua/> сайт Науково-технічної бібліотеки КНУТД.
3. <http://elib.nplu.org/> електронна бібліотека «Культура України».
4. http://kultura.ho.ua/books_ku.htm сайт Культурологічної бібліотеки.
5. <https://scholar.google.com/> Google Scholar.
6. <https://www.europeana.eu/en> Europeana – цифрова бібліотека європейського культурного спадку.
7. <https://artsandculture.google.com/> Google Arts & Culture – доступ до колекцій світових музеїв.
8. <https://anatomy3datlas.com/> Anatomy 3D Atlas.
9. <https://www.zygotebody.com/> Zygote Body.

Завідувач кафедри цифрового мистецтва
Протокол засідання кафедри № 1 від 26 липня 2024 р.

Антоніна ДУБРІВНА

ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання кафедри від « ____ » _____ 20 __ р. № ____

Завідувач кафедр цифрового мистецтва _____

ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання кафедри від «____» _____ 20__ р. № ____

Завідувач кафедри цифрового мистецтва _____

ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання кафедри від «____» _____ 20__ р. № ____

Завідувач кафедри цифрового мистецтва _____

ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання кафедри від «____» _____ 20__ р. № ____

Завідувач кафедри цифрового мистецтва _____